

Talousarvion täytäntöönpano-ohje vuodelle 2026

Kunnanhallitus antaa seuraavat ohjeet toimielimille vuoden 2026 talousarvion täytäntöönpanosta sekä talouden ja toiminnan järjestämisestä. Kunnan palvelutoiminta on järjestettävä valtuuston hyväksymän talousarvion puitteissa ja näiden ohjeiden mukaisesti. Keskeisin tavoite on kunnan talouden hoidossa säilyttää kunnan talouden tasapaino ja huolehtia siitä, että pitkällä aikavälillä kunnan tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit. Ohjeet täydentävät kuntalain säädöksiä, kunnan hallintosääntöä ja toimintaohjeita.

Kunnan strategia

Toimielinten ja toimialojen on huomioitava Kirkkonummen kunnan strategia toiminnassaan ja talousarviota sekä käyttösuunnitelmaa laatiessaan. Kaikkien toiminnallisten tavoitteiden tulee tukea ja toteuttaa kunnan strategiaa. Toiminta ja tavoitteet vuoden 2026 talousarviossa pohjautuu voimassa olevaan strategiaan. Kirkkonummen kunnan strategia vuosille 2024–2030 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 4.3.2024.

Talousarvion 2026 noudattaminen

Talousarvion noudattaminen edellyttää, ettei talousarviovuoden aikana aloiteta uusia toimintoja, joita ei voida kattaa hyväksytyn talousarvion määrärahoilla. Oman tuotannon ja palvelujen oston tarkoituksenmukaisuutta tulee arvioida jatkuvasti. Kun toiminta tai toimintaympäristö muuttuu niin, ettei lisämäärärahatarvetta voida kattaa säästöillä tai lisätuloilla, on lisämäärärahaa haettava mahdollisimman aikaisessa vaiheessa talousarviovuoden aikana.

Talousarvioon sisällymätöntä palvelutason nostoa tai palvelujen laajentamista ei myöskään tule tehdä, mikäli se aiheuttaa kokonaiskustannusten nousua. Toiminnassa tulee pyrkiä kustannussäästöihin mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena ei siis ole menomäärärahojen 100 % käyttäminen, mikäli rahojen käyttäminen ei ole välttämätöntä. Mahdolliset lakisääteiset muutokset palvelutuotannossa, jotka aiheuttavat lisäkustannuksia, tulee käsitellä lisämäärärahaesityksinä.

Toimialajohtajan on huolehdittava siitä, että talousarvio ja käyttösuunnitelmat sekä niitä koskevat ohjeet toimitetaan kaikille määrärahojen käytöstä vastuussa oleville henkilöille tiedoksi ja noudatettavaksi.

Kaikessa kunnan taloudenpidossa noudatetaan myös erillisiä talouteen liittyviä ohjeistuksia, kuten riskienhallinnan periaatteita ja sisäisen valvonnan ohjetta.

Mikäli määrärahat eivät joltain osin näytä olevan riittävät, tulee ensisijaisesti pyrkiä vastaavasti vähentämään menoja tai lisäämään tuloja muista toiminnoista. Vasta tämän jälkeen esitetään lisämäärärahan myöntämistä.

Talousarvion määrärahojen sitovuus

Talousarviossa on määritelty käyttötalousosan ja investointiosan valtuustoon nähden sitovat erät, joiden riittävydestä vastuu kuuluu asianomaiselle toimielimelle.

Kunkin toimielimen tehtävien yhteenlaskettu ulkoisten toimintatulojen ja -menojen erotus eli toimintakate on valtuuston nähteen sitova. Kirkkonummen Vesi-liikelaitoksen osalta sitova taso on tuloslaskelman mukainen tilikauden yli-/alijäämä. Liikelaitoksen talousarvio sisältää käyttötalousosan, investointiosan sekä tulos- ja rahoituslaskelman.

Kuntakehityksen HSL-määräraha ja Yhteisten palvelujen työmarkkinatuen kuntaosuuden ovat valtuustoon erikseen sitovia.

Talousarvioon tehtävät määrärahalisäykset esitetään valtuustolle, ellei toimintaa voida sopeuttaa muilla toimenpiteillä. Muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnallisiin tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Vastaavasti toiminnallisia tavoitteita ja tuloarvioita koskevassa muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus määrärahoihin. Lisämäärärahaesityksen yhteydessä on talousyksikölle toimitettava tieto, mihin lisämääräraha kohdennetaan vähintään tili- ja kustannuspaikkatasolla ja investoinneissa projektitasolla ellei sitä toimielinten esityksessä ilmene.

Toimintatuotot

Toimialajohtaja huolehtii toimialallaan, että tulot toteutuvat täysimääräisinä ja että tarvittavat taksa- ja maksumuutokset toteutetaan. Hyödykkeet ja palvelut tulee laskuttaa pääsääntöisesti kuukausittain tai välittömästi sen jälkeen, kun laskutusperuste on syntynyt. Laskutuksessa on huolehdittava, että tulo tuloutetaan oikealle kaudelle. Saatavien perimättä jättämisestä päätetään hallintosäännön mukaisesti. Luottotappioiden eli saatavien kirjanpidosta poistamisesta päättää talousjohtaja.

Toimielinten tulee sopeuttaa palvelutuotanto valtuuston myöntämän sitovan toimintakatteen mukaisiksi. Toimielinten vastuulla on huolehtia, että kunnan päätettävissä olevat maksut tarkistetaan kustannusten nousua vastaavasti ja kunnalle kuuluvat tulot peritään tehtyjen sopimusten, kunnanhallituksen pysyväismääräyksen ja annettujen ohjeiden mukaisesti.

Sarastia Oy:n ostoreskontra ja Revire Perintä Oy hoitavat erääntyneet saatavat, talousyksikkö hyväksyy kuukausittain ulosottoon menevät ostolaskut.

Investoinnit

Investointiosan määrärahoista toimielimittäin tehtävätasolla sitovia ovat:

- ICT-ohjelmat ja käyttöönottoprojektit
- Muut pitkävaikutteiset menot
- Irtain omaisuus

Hankeryhmätasolla sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat:

- Maa- ja vesialueet
- Liikenneväylät ja puistot
- Liikunta- ja virkistysalueet
- Muut kiinteät rakenteet ja laitteet
- Osakkeet ja osuudet
- Talonrakentamisen peruskorjaushankkeet

Liikenneväylät ja puistot sekä liikunta- ja virkistysalueet hankeryhmien määrärahaa saa käyttää muihin taloussuunnitelmavuosien hankkeisiin kuntakehityksen lautakunnan päätöksellä, jos talousarviovuoden jonkin hankkeen toteuttamista ei ole voitu aloittaa.

Talonrakentamisen määrärahat ja tuloarviot ovat hanketasolla sitovia. Mahdolliset hankkeen kokonaiskustannusten ylitystarpeet tulee tuoda valtuustoon etupainotteisesti. Talousarviovuoden osalta myös talonrakennushankkeiden yhteenlaskettu kokonaismääräraha on sitova.

Kirkkonummen Vesi-liikelaitoksen investoinnit ovat sitovia liikelaitostasolla.

Investoinniksi lasketaan sellaisia hyödykemenoja, jotka ovat vähintään 10 000 euron arvoisia tai lisäävät jo olemassa olevan hyödykkeen arvoa vastaavalla arvolla. Hyödykkeen käyttöikä on oltava vähintään kolme vuotta.

Alle 10 000 euron hankintoja ei tule kirjata investoinniksi vaan ko. vuoden käyttötalousmenoksi. Ohjelmistojen päivitykset, varaosien hankinnat, tietojärjestelmien vuosilisenssit, huolto- ja korjauskulut ja yksittäiset kalusteostokset (ei ensikertainen kalustaminen) ovat vuosikuluja. Yli 10 000 euron ns. vuosikorjauskulut kirjataan investoinniksi vain, jos ne parantavat omaisuuden arvoa. Kuntakehitys tekee yli 10 000 euron rakennusurakoista kuukausittaisen ilmoituksen Verohallinnolle Sarastian ohjeiden mukaisesti.

Investointihankkeista tai hankeryhmistä, joiden yhteenlaskettu vuosikustannus on vähintään 1 000 000 euroa, tulee toimittaa maksuaikataulusuunnitelma talousyksikölle, jotta maksuvalmiussuunnitelma voidaan tehdä mahdollisimman tarkasti.

Rakennusurakoiden valmistuttua tulee toimittaa viivytyksettä myös talousarviovuoden aikana talousyksikölle kirjanpitoa varten allekirjoitettu vastaanottopöytäkirja sekä taloudellinen loppuselvitys poistolaskennan aloitusta varten.

Tietoryhmä koordinoi toimialojen tietojärjestelmähankintoja päällekkäisyyksien ehkäisemiseksi, joten kaikki uudet suunnitelmat viedään tietoryhmän käsiteltäväksi.

Talousarvion seuranta ja raportointi

Vastuu valtuustoon nähden sitovan toimintakatteen tai muun sitovan määrärahan riittävydestä kuuluu toimielimelle.

Tilivelvollisten vastuuhenkilöiden sekä muiden määrärahoista vastuussa olevien tulee seurata talousarvion toteutumista ja määrärahojen oikeellista käyttöä sekä käyttötaloudessa että investoinneissa. Menot ja tulot kirjataan suoriteperusteisesti sille kuukaudelle ja vuodelle, jona tavara tai palvelu on vastaanotettu tai luovutettu.

Vastuuhenkilö on velvollinen seuraamaan myös henkilöstönsä palkkakirjausten oikeellisuutta. Palkkatietojen ja palkkojen tiliointien oikeellisuus käydään läpi kaksi kertaa vuodessa palkkatiimin ohjeistuksen perusteella.

Valtion rahoittamille projekteille tulee määritellä vastuuhenkilö, joka seuraa ja vastaa projektin tilityksistä sekä varmistaa oikean kustannusten kohdentumisen kirjanpitoon, jotta saadaan haettu avustus täysimääräisesti eikä jouduta palauttamaan ennakkoon saatuja avustuksia.

Talousarvion seurannasta vastuussa oleville järjestetään talousyksikön ja/tai toimialan toimesta tarvittavaa koulutusta ja opastusta määrärahojen seurantaan.

Kunnanhallitukselle toimitetaan pääsääntöisesti kuukausittain, maaliskuusta alkaen kuukausiraportti koskien käyttötalousosaa, toiminnan kuvausta ja investointeja toimitelmittain sekä lainakannan, asukasluvun ja työllisyyden kehitystä. Raporteissa annetaan myös ennuste koko vuoden talousarvion toteutumisesta. Kuukausiraportit toimitetaan kaikille toimitelmille tiedoksi.

Huhti- ja elokuun tilanteesta toimitelmit laativat osavuositarkastukset kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi. Osavuositarkastuksiin sisältyy kuukausiraportin lisäksi talousarviokirjassa hyväksytyjen toiminnallisten tavoitteiden, tunnuslukujen toteutuminen sekä riskienhallinnan että sisäisen valvonnan toteutuminen. Käyttötalouden perustelujen tunnusluvut ovat ohjeellisia, mutta niiden olennaisien poikkeamien syy on raportoitava osavuositarkastuksissa ja toimintakertomuksessa.

Kuntakonsernin merkittävin tytäryhtiö KV-A raportoi taseen ja tuloslaskelman sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen osavuositarkastusten yhteydessä.

Lautakunnan on toteumaraporttien perusteella arvioitava toimintaansa sitovuustasonsa puitteissa. Mikäli toteumaennusteet osoittavat talousarvion menomäärärahojen ylitystä tai tulokertymän alitusta, on tulosvastuullisten vastuuhenkilöiden välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin ja tarpeen mukaan esitettävä tarvittavat muutokset määrärahoihin ja tavoitteisiin.

Tarkastuslautakunta valvoo osaltansa toimitelinten tavoitteiden toteutumista.

Toiminnan ja talouden vuosikello 2026

joulu-tammikuu	Lautakuntien käyttösuunnitelmat eli yksityiskohtaisempi budjetin jako
maalis-lokakuu	Talouden toteutumistilanneraportit (kk-raportti) ja ennusteet toimitelmille (ltk, kh)
maalis-toukokuu	Toimintakertomusten ja tilinpäätöksen hyväksyminen (ltk -> kh -> kv)
huhti-toukokuu	Tarkastuslautakunnan arviointikertomus kunnanvaltuustoon
toukokuu	Kunnanhallitus päättää seuraavan vuoden talousarvion kehystavoitteet
touko-kesäkuu	Osavuositarkastus I: tavoitteiden ja talouden toteumaraportti huhtikuulta (ltk, kh, kv)
syys-lokakuu	Osavuositarkastus II: tavoitteiden ja talouden toteumaraportti elokuulta (ltk, kh, kv)
syyskuu	Lautakuntien talousarvioesitykset
loka-marraskuu	Kunnanhallituksen talousarviokäsittely
marraskuun puoliväli	Veroprosenttien ja talousarvioesityksen päättäminen kunnanvaltuustossa

Henkilöstö

Täyttölupa tarvitaan aina virkojen ja toimien vakinaiseen sekä määräaikaiseen täyttämiseen, täyttölupa haetaan rekrytointiprosessin alkaessa hallintosäännön mukaisesti: täytettävä virka tai toimi tulee toimialajohtajan hyväksynnän ja henkilöstöpalveluiden valmistelun jälkeen kunnanjohtajan hyväksyttäväksi. Intrasta löytyy rekrytointiprosessista ja täyttölupamenettelystä tarkemmat ohjeet.

Kehityskeskusteluissa tulee käydä läpi kunnan strategiset tavoitteet ja sen, mitä tavoitteet merkitsevät kunkin työssä.

Vuosilomat suunnitellaan työehtosopimusten ja kunnan ohjeiden mukaisesti (<https://knummi.sharepoint.com/sites/UusiMajakka/SitePages/Lomat-ja-vapaat.aspx>).

Talousarvion käyttösuunnitelman sisältö

Talousarviota täytäntöön pantaessa on erityisesti huomioitava, että kunnanhallituksen ja –valtuuston talousarviokäsittelyssä tekemät muutokset tulee ottaa huomioon käyttösuunnitelmassa valtuuston talousarviopäätöksen mukaisina.

Käyttösuunnitelmassa on määriteltävä toimielimen tärkeimmät riskit ja laadittava sisäisen valvonnan suunnitelma, joka on johdettu sitovista tavoitteista tai riskikohteista. Toimielin ja sen alaiset vastuuhenkilöt vastaavat sisäisen valvonnan järjestämisestä johtamansa toiminnan osalta samoin kuin käteiskassojen tarkastuksesta.

Käyttösuunnitelmissa tulee huomioida tehtäväalueiden toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet sekä voimavarojen riittävyys. Käyttösuunnitelmat sisältävät tulosityksiköiden menot, tulot ja nettomenot sekä tilivelvolliset vastuuhenkilöt palveluryhmätasolla ja investointien sitovuustasolla. Tilivelvollinen vastuuhenkilö vastaa palveluryhmänsä tavoitteiden saavuttamisesta, osamäärärahojen edelleen jakamisesta ja käytöstä talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti.

Toimialoilla on vastuu laskujen asiataarkastajien ja hyväksyjien oikeellisuudesta. Työntekijävaihdokista ei erillistä päätöstä tarvitse tehdä (asemaan perustuva oikeus ja velvollisuus) vaan ne ilmoitetaan välittömästi talousyksikölle, joka ylläpitää reititysluetteloja intrassa. Talousyksikkö ilmoittaa Sarastialle ko. tiedot ostolaskujen reititystä varten. Ostolaskujen hyväksyjä (ja hänen sijaisensa) päätetään toimintaohjeen liitteessä.

Hankintavaltuudet sekä tilausvaluudet määritellään hallintosäännössä ja toimialojen toimintaohjeiden liitteissä. Kunnan hankinnoissa on noudatettava julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä ja kunnan hankintaohjetta. Hankinnat on suoritettava oikea-aikaisesti, taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti.

Käyttösuunnitelmat tulee käsitellä toimielimissä 30.1.2026 mennessä ja ne annetaan tiedoksi kunnanhallitukselle (9.2.2026). Käyttösuunnitelman toteutumista raportoidaan toimielimille osavuositiedotusten yhteydessä.